

(12.3.2008. American Enterprise Institute)

Једнострано проглашење независности Косова ствара ванредан ризик нестабилности на Балкану, у тренутку разбуктавајући етничке напетости, отворивши могућност даљих промена граница дуж етничких или верских линија, стварајући потенцијално привлачну базу операција за радикалне исламисте који долазе изван Европе и проширивши растући број спорова који изнова прете да поделе Русију и Запад.

Међутим, једно питање које је досад привлачило само периферну пажњу односи се на лицемерје оних чланица Европске Уније које су признале косовску независност упркос одсуству овлашћења Савета Безбедности Уједињених Нација. Штавише, то проглашење не само да није било овлашћено већ је и сасвим противно контролном ауторитету УН у овом случају, Резолуцији 1244 Савета Безбедности из 1999. године. Та резолуција изричито наводи да Уједињене Нације "изнова потврђују приврженост свих Држава чланица суверенитету и територијалној целовитости Савезне Републике Југославије и осталих Држава у региону, како је предвиђено Хелсиншким завршим актом..."

Док Резолуција 1244 без сумње дозвољава могућност промене статуса Косова, намера њених спонзора је била да се то догоди под ингеренцијама Савета Безбедности, што се није десило. Имајући у виду практичну извесност руског (и вероватно кинеског) вета у случају неког новопонуђеног нацрта резолуције у том смислу, то се неће ни десити, ни сада ни у догледној будућности. Дакле, Савет Безбедности, који је претходно дефинисао статус Косова, сада нема начина да га промени.

Србија, Русија и неке европске владе су се буниле, али њихови протести су гурнути у страну. Србија и Русија тврде да ће цепање једне земље-чланице УН без њеног пристанка означити преседан за сличне акције у будућности по "међународном праву", што ни они ни многе друге државе не би желели да се деси. Као минимум, они тврде, својим деловањем мимо Савета Безбедности и, заправо, кршењем постојеће резолуције Савета, државе које признају независност и суверенитет Косова слабе и Савет и УН у целини.

За Сједињене Државе, деловање мимо Савета Безбедности не представља ништа ново. Штавише, НАТО је спровео своју војну кампању против Србије 1999, а која је на крају и

довела до Резолуције 1244, без овлашћења Савета Безбедности. У то време, европске чланице НАТО су у потпуности одобриле одлуку да се Србија бомбама натера на послушност, згодно занемарујући одсуство мандата Савета Безбедности. Међутим, Генерални секретар УН, Кофи Анан, нашироко је критиковао ту одлуку, речима: "Уколико се Савету Безбедности не врати његова врховна улога јединог извора легитимитета за употребу силе, кренућемо опасним путем ка анархији." Анан је касније рекао да акције попут оне које је предузео НАТО представљају претњу "самом језгру међународног система безбедности... Само Повеља УН пружа универзалну правну основу за употребу силе."

Главна питања, међутим, лежи у контрасту између онога што је управо урађено у случају проглашења косовске независности, и опсежних европских критика на рачун америчке одлуке да збаци ирачки режим Садама Хусеина 2003. Мада су многе европске владе, укључујући и италијанску владу тадашњег премијера Силвија Берлусконија, подржале међународну коалицију која је елиминисала Садамову претњу међународном миру и безбедности, многе друге, а на првом месту Русија, Француска и Немачка, жестоко су се противиле тој операцији. Оне су жучно тврдиле да је одсуство изричите резолуције Савета Безбедности која би одобрила употребу силе ради збацивања ирачког режима значило да је та војна акција коју су предводиле САД била нелегитимна.

С друге стране, Сједињене Државе су тврдиле да је војна кампања коалиције била у потпуности легитимна из пуно разлога, као минимум зато што су Садамова честа кршења одредби о прекиду ватре, садржана у Резолуцији 687 из 1991, правно омогућила наставак војних операција. Суочене са вероватним француским ветом (а могуће и руским и кинеским ветом) у вези Ирака, Сједињене Државе су се ослониле на подразумевани ауторитет Резолуције 687, као и на своје недељиво право на појединачну и колективну одбрану, гарантовано Чланом 51 Повеље УН.

Како год гледали на амерички предвођено збацивање Садама, или ваздушну кампању НАТО против Србије из 1999, или садашње признавање једностраног проглашења косовске независности (укључујући и од стране садашње владе Италије), постоји једна тема која повезује све три ове одлуке. Све су донесене без изричитог овлашћења Савета Безбедности. Штавише, како је претходно објашњено, признавање косовске независности је "горе" када се гледа из тог угла, с обзиром да оно практично крши поновно потврђивање суверенитета Србије над том територијом које је садржано у Резолуцији 1244.

Ова заједничка црта није важна због тога, како то тврде Србија и Русија, што се

Пише: Џон Р. Болтон
петак, 14 март 2008 17:46

признавањем Косова крши "међународно право". Уместо тога, оно што је стварно важно је одсуство спремности многих у Европи да увиде да је оно што данас раде на Косову (као и оно што су радили током ваздушног рата 1999.) управо оно за шта су нашироко критиковали Сједињене Државе да раде у Ираку 2003.

Критике на рачун америчке политике у Ираку могу бити знак легитимних политичких разлика. Оно што није легитимно је критиковати одсуство овлашћења Савета Безбедности за збацивање Садама, осим ако ти исти Европљани нису спремни да признају да, у случају Косова, Европа једноставно следи стопама Америке.

Укратко, данас као и 1999, питање Косова се не може решити одлукама Савета Безбедности на начин који би задовољио главне европске силе. Мада се лично не слажем са признавањем Косова у овом тренутку због ризика за стабилност Балкана које оно доноси, не постављам питање исправности таквог деловања чланица ЕУ. Није ни изненађујуће ни нелегитимно, у светлу постојеће политичке реалности, што су европске државе урадиле оно што су сматрале да треба да ураде мимо Савета Безбедности. Све што ја и многи други Американци тражимо је да, у будућности, Европљани не критикују Сједињене Државе када будемо урадили потпуно исту ствар.

Џон Р. Болтон је Виши сарадник American Enterprise Institute-а, и бивши амерички амбасадор у УН.

http://www.aei.org/publications/filter.all,pubID.27632/pub_detail.asp